

Warszawa, 27-09-2024 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

XI.503.1.2023.ACh

Pani

Marzena Okła-Drewnowicz

Minister ds. Polityki Senioralnej

e-PUAP

Szanowna Pani Minister,

w dniu **1 października** obchodzony jest **Międzynarodowy Dzień Osób Starszych**, ustanowiony przez Organizację Narodów Zjednoczonych w 1990 r. Jako Rzecznik Praw Obywatelskich również przy tej okazji chciałbym zwrócić szczególną uwagę na stan przestrzegania praw osób starszych w Polsce, a także zaapelować o zaangażowanie Polski w podejmowane na forum międzynarodowym działania na rzecz poprawy standardu ochrony prawnej tej zróżnicowanej grupy społecznej.

W tym kontekście warto zauważyć, że podczas ostatniej, 14. sesji Grupy Roboczej ONZ ds. Starzenia się (OEWGA) w maju br. przyjęto w drodze konsensusu decyzję 14/1¹. Decyzja ta jest oficjalnym stanowiskiem, w którym ONZ adresuje m.in. następujące kwestie:

- **ageizm** uznaje za szeroko rozpowszechnione zjawisko oparte na uprzedzeniach oraz założeniu, że zaniedbanie oraz dyskryminacja osób starszych jest akceptowalna, a także, że ageizm jest nie tylko częstym źródłem, ale także

---

¹ Zob. Report of the Open-ended Working Group on Ageing on its Fourteenth Session A/AC.278/2024/2, [https://social.un.org/ageing-working-group/documents/fourteenth%20session/A AC.278 2024 2%20EN.pdf](https://social.un.org/ageing-working-group/documents/fourteenth%20session/A_AC.278_2024_2%20EN.pdf), s. 6 [dostęp: 19 września 2024 r.].

usprawiedliwieniem dla dyskryminacji ze względu na wiek, jak również jej siłą napędową (pkt 17);

— eliminacja ageizmu i wszelkich form przemocy, dyskryminacji oraz zaniedbania osób starszych, tak jak likwidacja ubóstwa w każdym wymiarze, podkreślanie godności osób starszych i ich dobrostanu są fundamentalne dla możliwości pełnego korzystania przez nie z praw człowieka i podstawowych wolności (pkt 18);

— starsze kobiety często są narażone na dyskryminację w wyniku nierówności ze względu na płeć i doświadczają większego ryzyka w zakresie społecznego i ekonomicznego wykluczenia, podobnie jak w zakresie fizycznej i psychicznej przemocy, co ma wpływ na korzystanie przez nie z praw człowieka i podstawowych wolności (pkt 19);

— możliwe **luki w ochronie praw człowieka w kontekście osób starszych**, zarówno na poziomie normatywnym, jak i implementacyjnym, **występują** m.in. w obszarach związanych z równością i niedyskryminacją, przemocą, zaniedbaniem i nadużyciami, autonomią i niezależnością, opieką długoterminową i paliatywną, ochroną socjalną i zabezpieczeniem społecznym, edukacją, szkoleniami, uczeniem przez całe życie i kształtowaniem umiejętności, dostępu do wymiaru sprawiedliwości, prawa do pracy, dostępu do rynku pracy, bezpieczeństwa ekonomicznego, wkładu w zrównoważony rozwój, prawa do możliwie najwyższych standardów fizycznego i psychicznego zdrowia oraz dostępu do usług zdrowotnych, włączenia społecznego, dostępności, infrastruktury i otoczenia (transport, mieszkalnictwo i dostęp), uczestnictwa w życiu publicznym i w procesach podejmowania decyzji (pkt 20);

— istnieje możliwość wystąpienia dodatkowych wyzwań w zakresie ochrony praw osób starszych, włączając w to ubóstwo, zmiany klimatyczne, konflikty zbrojne, ryzyka związane z nowoczesnymi technologiami, kryzysami finansowymi, obciążeniami dla systemu opieki zdrowotnej; wiele państw może nie być wystarczająco przygotowanych, aby odpowiedzieć na potrzeby szybko starzejących się społeczeństw, w tym w zakresie opieki profilaktycznej, leczniczej, paliatywnej i specjalistycznej (pkt 21).

W omawianej decyzji 14/1 wskazano również na najlepsze sposoby zaradzenia zidentyfikowanym lukom w prawie międzynarodowym. W katalogu przedstawionych możliwości **na pierwszym miejscu (pkt 25 a), po raz pierwszy oficjalnie, poddano pod rozwagę państw członkowskich ONZ opracowanie wiążącego instrumentu prawa międzynarodowego w celu promocji, ochrony i zapewnienia uznania oraz realizacji, na równych zasadach, wszystkich praw człowieka osób starszych.**

Decyzja ta została przekazana do rozpatrzenia Zgromadzeniu Ogólnemu ONZ, które zapoznawszy się z nią 13 sierpnia br. uchwaliło rezolucję A/RES/78/324², w której przyjęło dorobek Grupy Roboczej ONZ ds. Starzenia, jak również uznało jej pracę za zakończoną. Zgromadzenie Ogólne zaleciło jednocześnie odpowiednim instytucjom ONZ podjęcie i rozważenie rekomendacji przedstawionych w decyzji OEWGA 14/1 i zobowiązało Przewodniczącego do przygotowania spotkania wysokiego szczebla na ten temat podczas 79. Sesji Zgromadzenia Ogólnego ONZ.

Wymienione dokumenty otwierają nowy rozdział i nowe możliwości w zakresie przyśpieszenia prac nad postulowanym instrumentem prawa międzynarodowego – konwencją o prawach osób starszych. Instytucją ONZ, która powinna podjąć działania we wskazanym wyżej kierunku jest Rada Praw Człowieka ONZ. Niezależnie od faktu zasiadania w Radzie lub funkcjonowania w niej w charakterze obserwatora, Polska może aktywnie uczestniczyć w działaniach podejmowanych pod auspicjami Rady.

W celu ustalenia, jakie działania planowane są w tym zakresie przez polski rząd, zwróciłem się pismem z 31 lipca br. z odpowiednim zapytaniem do Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. W odpowiedzi Ministerstwa, którą przesyłam w załączeniu, otrzymałem informację, że od 1 lipca br. działania te znajdują się w gestii Pani Minister.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 16 ust. 1 w zw. z art. 17b pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1264), będę wdzięczny za przyjęcie przekazanych informacji i powiadomienie o stanowisku, w tym jakie działania planowane są przez rząd w kwestii udziału w wypracowaniu kolejnych rezolucji ONZ, które mogą otworzyć drogę do rozpoczęcia prac redakcyjnych nad nową konwencją – o prawach osób starszych.

Z poważaniem

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-wydano i podpisano elektronicznie/

---

² Zob. <https://undocs.org/A/RES/78/324> [dostęp: 19 września 2024 r.].

Załączniki:

- 1) pismo Rzecznika Praw Obywatelskich do Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z 31 lipca 2024 r. (znak: XI.503.1.2023.ACh);
- 2) odpowiedź Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z 21 sierpnia 2024 r. (znak: DWM.II.73.8.1.2024.JM).